

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Utdannings- og forskningsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0030 OSLO

Dole 53

UFD
- 5 DES. 2005
Saksnr. <u>200503366</u>
Arkivkode: <u>660</u>

Deres ref.
200503366

Vår ref.
200506635 UA HBR

Dato
02.12.2005

Høring – Forskrift om forrentning og tilbakebetaling av utdanningslån 2006

Det vises til Utdannings- og forskningsdepartementets brev av 14. og 19. oktober 2005.

Justisdepartementet har følgende merknader:

I brev av 26. september 2005 pekte Justisdepartementet på at det utkastet til høringsnotat som ble forelagt oss, ikke berørte forholdet til finansavtaleloven med tilhørende forskrifter. Etter det vi kan se er dette heller ikke berørt i det endelige høringsnotatet. I brev av 19. oktober 2005 fra Utdannings- og forskningsdepartementet heter det imidlertid at en har foretatt en gjennomgang av forskriften i lys av finansavtaleloven. Slik vi forstår det, legger man til grunn at forskriftutkastet ikke reiser noen spørsmål i forhold til finansavtaleloven. Vi er for vår del mer i tvil om dette er tilfellet, jf. nærmere nedenfor.

Som nevnt i vårt brev 26. september, vil finansavtaleloven kapittel 3 om låneavtaler som utgangspunkt også gjelde for utdanningslån. Med hjemmel i lovens § 1 fjerde ledd bokstav a og b, § 48 sjette ledd og § 93 tredje ledd er det imidlertid gjort visse unntak fra og tilpasninger til lovens regler for Statens lånekasse for utdanning, jf. forskrift 30. juni 2000 nr. 653 om unntak fra og tilpasninger til lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven) for Statens lånekasse for utdanning. Etter det vi er kjent med kan det ikke med hjemmel i utdanningsstøtteloven gjøres ytterligere unntak fra og tilpasninger til finansavtaleloven.

Etter vårt syn må en derfor gå grundig gjennom forskriftutkastet og påse at dette er i samsvar med finansavtaleloven kapitel 3. Vi vil peke på enkelte punkter hvor vi mener

---

Postadresse
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Kontoradresse
Akersgt. 42

Telefon - sentralbord
22 24 90 90
Org. nr.: 972 417 831

Plan- og
administrasjonsavdelingen
Telefaks
22 24 95 34

Saksbehandler
Helge Brunvoll
22245140

at det er tvilsomt om det er samsvar mellom de foreslåtte reglene og bestemmelsene i finansavtaleloven:

Det følger av kapittel I punkt 2.1 tredje ledd, jf. også punkt 2.2 tredje ledd og punkt 7.1 annet punktum at det skjer et påslag på renten på ett prosentpoeng, dersom gjelden er sagt opp. Vi antar at en med dette sikter til slik oppsigelse som skjer med hjemmel i punkt 6.6. Vi stiller spørsmål ved om det er i samsvar med finansavtaleloven å foreta et slikt påslag på renten. Finansavtaleloven § 52 har regler om førtidig forfall (oppsigelse). Det følger av bestemmelsens fjerde ledd at de alminnelige reglene om renteberegning gjelder selv om gjelden er sagt opp. Dette innebærer at det for lån med flytende rente skal betales for utnyttet kredittid, jf. finansavtaleloven § 53 annet ledd, mens det for lån med fast rente eventuelt skal svares overkurs i samsvar med det som er avtalt, jf. finansavtaleloven § 54 første ledd.

Kapittel I punkt 2.2.1 og 2.2.2 regulerer etter det vi forstår førtidig innfrielse av fastrentelån. Det følger av punkt 2.2.2 første punktum at det ikke er adgang til å si opp avtalen om bundet rente i avtaleperioden. Det kan spørres om dette er i samsvar med finansavtaleloven. Finansavtalelovens system er slik at *ethvert* lån helt eller delvis kan innfris før avtalt forfalltid, jf. § 53 første ledd. Dersom det er inngått avtale om fastrente, kan låntakeren imidlertid – dersom han ønsker å innfri lånet før tiden – risikere å måtte svare overkurs. Punkt 2.2.2 første punktum kan etter dette neppe opprettholdes. Dersom en sløyfer denne, bør en etter vårt syn vurdere om ikke punkt 2.2.2 annet punktum heller kan plasseres som annet punktum i punkt 2.2. Ordet "heller" kan da sløyfes. For øvrig bør en vurdere om ikke punkt 2.2.1 bør flyttes til punkt 4. En kan da slå sammen punkt 2.2.1 og punkt 4.2.

Det følger av kapittel I punkt 6.6 at Lånekassen kan si opp hele gjelden dersom låntakeren ikke betaler innen fristen satt i annengangsvarsel. Etter vårt syn er dette neppe i samsvar med finansavtaleloven. Hva som skal til for at långiveren kan bringe hele gjelden til forfall før tiden, følger av finansavtaleloven § 52 første ledd. Et av alternativene er at låntakeren "vesentlig misligholder låneavtalen". Etter det vi kan se kan en neppe uten videre si generelt at det vil være vesentlig betalingsmislighold ikke å betale innen fristen satt i annengangsvarsel. Bestemmelsen bør derfor vurderes omformulert etter mønster av finansavtaleloven § 52.

Det følger av kapittel 1 punkt 10.1 at utdanningsgjeld er personlig gjeld, og at denne ikke kan overdras til andre. Vi er for vår del noe i tvil om hva som er formålet med den foreslåtte regelen. Når det gjelder avtaler om gjeldsovertagelse, må en skille mellom virkninger for henholdsvis debitor og kreditor. En avtale om overdragelse av gjeld vil i utgangspunktet være gyldig mellom overdrager (låntaker) og erverver. En slik avtale vil imidlertid ikke være bindende for kreditor (lånekassen). Dersom formålet er å regulere virkninger for lånekassen, må regelen sies å være overflødig.

Regel tekniske merknader

- ./ Nedenfor følger merknader av hovedsaklig forskriftsteknisk karakter. Vi viser også til merknader påført vedlagte kopi av utkastet til forskriftstekst.

Innledningsvis gjentar vi vår tidligere henstilling om at forskriften skal paragrafnummereres, jf. Justisdepartementets hefte *Lovteknikk og lovforberedelse*, punkt 14.6.1 side 198. Vi kan ikke se at en inndeling av forskriften i punkter gjør den mer tilgjengelig og oversiktlig for brukerne.

Kommentarer til forskriften kapittel I:

Punkt 2.2.4:

Annet ledd i punkt 2.2.4 bør tas inn som bokstav f i første ledd. Vi foreslår følgende formulering:

- f) låntaker i deltidsutdanning med støtte fra lånekassen og som har lån fra tidligere utdanning

Punkt 6.6:

Det følger av merknadene til bestemmelsen at omformuleringen ikke innebærer realitetsendringer i forhold til tidligere forskrift. Slik bestemmelsen nå lyder sendes det ikke ut varsel om oppsigelse av hele gjelden, men låntaker underrettes om at det er fattet et vedtak. Etter vårt syn innebærer dette en endret prosedyre.

Punkt 6.8:

Vi stiller spørsmål ved hva som ligger i formuleringen "transaksjonskostnader ved å betale gjelden". Hvis det her siktes til inndrivingskostnader, bør første ledd omformuleres. Forholdet til punkt 7.1.1 bør videre avklares. Det er uklart hva slags kostnader det her er snakk om. Det er også uklart om bestemmelsen har selvstendig betydning ved siden av utdanningsstøtteleven § 8 tredje ledd annet punktum. Hvis bestemmelsen er ment å ha selvstendig betydning, bør dette gå klarere frem.

Punkt 7.1:

Bestemmelsen gjengir regler som følger av hjemmelsloven og annet regelverk. Det er ingen grunn til å gjenta eller skrive om reglene i utdanningsstøtteleven § 12. Punkt 7.1 tredje ledd annet punktum og fjerde ledd første og annet punktum bør utgå.

Punkt 7.2:

Bestemmelsens første ledd er kun en gjengivelse av utdanningsstøtteleven § 13. Det er etter vårt syn uklart om departementet har kompetanse til å fastsette en bestemmelse som foreslått i annet ledd.

Punkt 7.2.1:

Vi foreslår følgende omformulering av annet ledd:

”Krav om unntak etter første ledd må begrunnes og fremsettes innen den angitte fristen for overføring av gjelden til Statens innkrevingssentral.”

Presiseringen i annet ledd annet punktum er etter vårt syn overflødig.

Punkt 7.3:

Konsekvensene av misligholdt betalingsforpliktelse reguleres både i punkt 7.3 i kapittel I, og punkt 7.3 og 7.4 i kapittel II. Vi anser at følgene av misligholdt betaling bør reguleres i kapittel I, og at de tilsvarende reglene i kapittel II bør tas ut. Vi foreslår følgende omformulering av punkt 7.3:

”Mislighold av betalingsplikten kan føre til avslag på søknad om betalingsutsettelse, ettergivelse og *rentefritak*, jf. kapittel II, og avslag på søknad om støtte til ny utdanning, jf. forskrift om tildeling av utdanningsstøtte.”

Punkt 7.4:

Punkt 7.4 er den eneste bestemmelsen under punkt 7 som knytter seg til misligholdt opplysningsplikt. Bestemmelsen bør stå sammen med punkt 6.1 i kapittel II om opplysningsplikt. Vi stiller spørsmål ved om bestemmelsene knyttet til opplysningsplikt bør flyttes til forskriften kapittel I. Overskriften til punkt 7 må endres og punkt 7.1 i kapittel II kan tas ut av forskriften.

Punkt 8.1:

Vi kan ikke se behovet for den presiseringen som er gjort i bestemmelsens annet punktum.

Punkt 10.1:

Det bør presiseres at det er lån gitt i medhold lov om utdanningsstøtte og tilhørende forskrifter som omfattes.

Punkt 10.2:

Bestemmelsen tilsvarer utdanningsstøtteleven § 10 første ledd, og departementet bør derfor vurdere om det er behov for å gjenta dette i forskriften.

Kommentarer til forskriften kapittel II:

Punkt 1.1 og 1.2:

Bestemmelsene bør omformuleres slik at skillet mellom den tidligere studiesituasjonen hvor låntaker har tatt opp gjeld og som danner grunnlaget for rett til rentefritak, og den nye studiesituasjonen hvor vedkommende ikke har søkt om støtte, kommer klarere frem.

Punkt 2.1 med underpunkter:

Oppbygningen av punkt 2.1 med underpunkter bør bygges opp på en annen måte. Vi anbefaler at 2.1 lyder som følgende:

"Rentefritak etter dette kapitlet kan bare gis til låntaker som har en brutto månedsinntekt på kr 14 335 eller lavere. Inntektsgrensen heves med kr 1 435 for hvert barn under 16 år som låntaker forsørger. "

Punkt 2.1.1 bør lyde:

"Låntaker som avtjener militær eller sivil verneplikt i Norge i minst tre måneder sammenhengende, har krav på rentefritak. Tilsvarende gjelder for låntaker som er elev ved en militær skole. Borgere i EØS-land kan få rentefritak når de avtjener verneplikt i hjemland".

Vi har ikke vurdert forholdet til EØS-avtalen, men reiser spørsmål ved om EØS-borgere kan undergis en kan-regel, når norske borgere i tilsvarende situasjon har et krav på rentefritak.

Punkt 2.1.2 bør lyde:

"Låntaker har rett på rentefritak når et av følgende forhold varer i minst tre måneder i sammenheng (og kan dokumenteres)

- a) sykdom,
- b) medisinsk rehabilitering,
- c) yrkesrettet attføring,
- d) tidsbegrenset uførestønad, eller
- e) registrert arbeidsledighet."

Punkt 4.4:

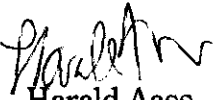
Vi stiller spørsmål ved bestemmelsens forhold til punkt 4.2. Etter hva vi kan skjønne vil en betalingsutsettelse som medfører at to terminbeløp forfaller samtidig, medføre at dette terminbeløpet overstiger grensen i punkt 4.4.

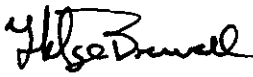
Til forskriften kapittel III:

Punkt 4.5:

Bestemmelsen er generelt formulert. Det må presiseres at det er den særskilte situasjonen ved ettergivelse som reguleres.

Med hilsen

Harald Aass
seniorrådgiver

Helge Brunvoll
førstekonsulent